

UCHWAŁA NR ... (projekt z dnia 10.10.2025r.)
RADY GMINY CIESZKÓW
z dnia... 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej
na lata 2026-2028**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminny (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153) art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 poz. 49) Rada Gminy Cieszków uchwala, co następuje:

§1. Przyjmuje do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej na lata 2026 – 2028, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Cieszków

§3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01.01.2026 r.

Uzasadnienie:

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadaniem gminy jest opracowanie i realizacja gminnego programu wspierania rodziny.

Niniejszy program jest kontynuacją Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej realizowanego w gminie Cieszków od 2023 r.

Zadaniem programu jest utworzenie systemu wspomagającego rodzinę, zapobieganie dysfunkcji poprzez wyposażenie rodziny, dzieci i młodzież w kompetencje pozwalające samodzielnie zmagać się z problemami. Pomoc ta ma na celu wspieranie rodziców w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, umożliwienie powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej a także podtrzymanie uczestnictwa w życiu społecznym i właściwego wypełniania ról społecznych. Dla osiągnięcia tych celów konieczne jest współdziałanie wszystkich instytucji ukierunkowanych na wspieranie rodziny. Udzielanie wsparcia i pomocy specjalistycznej może uchronić przed wzrostem zjawiska degradacji rodzin a także powielaniem nieprawidłowych wzorców przez dzieci i młodzież w przyszłości. Ze względu na występujący na terenie gminy problem bezrobocia, niepełnosprawności, ubóstwa ważne jest by pomoc specjalistyczna (psychologiczno – prawna) była oferowana bezpłatnie. We wsparciu rodziny w walce z problemami należy zwrócić uwagę na naukę samodzielnego zmagania się z trudnościami, nabywanie nowych umiejętności oraz prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie. Praca organizacji pozarządowych i innych instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka powinna w szczególności sposób uwzględniać potrzeby dzieci w rodzinach i w środowisku lokalnym.

Dotychczas obowiązujący Program Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej przyjęty uchwałą Rady Gminy Cieszków Nr LII/308/2022 z dnia 20 grudnia 2022 r. z dniem 31 grudnia 2025 r. utraci swoją moc.

W związku z powyższym przyjęcie Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej na lata 2026 - 2028 w Gminie Cieszków jest w pełni uzasadnione.

Załącznik do uchwały nr
Rady Gminy Cieszków,
z dnia 2025 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY I PIECZY
ZASTĘPCZEJ
W GMINIE CIESZKÓW
NA LATA 2026 – 2028**

I. Wprowadzenie

Rodzina jest podstawowym środowiskiem wychowawczym dziecka, miejscem, w którym kształtują się wartości, postawy społeczne i więzi emocjonalne. Prawidłowe funkcjonowanie rodziny warunkuje stabilny rozwój psychiczny i społeczny dziecka. W sytuacjach, gdy rodzina napotyka trudności opiekuńczo-wychowawcze, ekonomiczne lub społeczne, niezbędne staje się wsparcie instytucjonalne ze strony gminy.

Na Gminie Cieszków, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, spoczywa obowiązek podejmowania działań, które mają na celu zapobieganie kryzysom rodzinnym, udzielanie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym oraz współpracę z powiatowym systemem pieczy zastępczej.

Program na lata 2026–2028 jest kontynuacją dotychczasowych działań, ale został opracowany z uwzględnieniem nowych wyzwań, takich jak:

- rosnące problemy zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży,
- zwiększająca się liczba rodzin niepełnych,
- migracje zarobkowe rodziców i związane z tym problemy wychowawcze,
- zjawisko uzależnień wśród dorosłych oraz coraz częściej u młodzieży,
- konieczność wzmocnienia profilaktyki przemocy domowej.

Celem programu jest stworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin z terenu gminy Cieszków, w którym obok działań pomocowych rozwijane będą także działania profilaktyczne i edukacyjne. Szczególny nacisk położono na współpracę instytucji oraz na zapewnienie rodzinom dostępu do szerokiej oferty wsparcia specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego, socjalnego i prawnego).

II. Podstawy prawne programu

Gminny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Gminie Cieszków na lata 2026–2028 został opracowany w oparciu o przepisy prawa krajowego i lokalnego, które określają zadania gminy w zakresie wspierania rodziny, pomocy społecznej i ochrony praw dziecka.

Najważniejsze akty prawne:

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153)
 - określa zadania własne gminy, w tym w szczególności w zakresie pomocy społecznej i wspierania rodziny.
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1283 z późn. zm.)

- reguluje zasady udzielania pomocy osobom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej, określa formy wsparcia finansowego i niefinansowego, zadania ośrodków pomocy społecznej oraz rolę gminy w organizowaniu pomocy.
3. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 49)
 - nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji trzyletnich programów wspierania rodziny, określa zasady pracy asystenta rodziny, prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz współpracy z systemem pieczy zastępczej.
 4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673)
 - definiuje zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym tworzenie gminnych zespołów interdyscyplinarnych oraz prowadzenie działań profilaktycznych i interwencyjnych.
 5. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151)
 - reguluje działalność gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz zasady finansowania programów profilaktycznych.
 6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939)
 - nakłada obowiązek prowadzenia działań profilaktycznych i wspierających osoby uzależnione oraz ich rodziny.
 7. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1043 z późn. zm.)
 - podkreśla rolę szkoły w procesie wychowawczym, profilaktycznym i wspierającym rodzinę, a także konieczność współpracy placówek oświatowych z instytucjami pomocy społecznej.
 8. Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.)
 - określa prawa i obowiązki rodziców względem dzieci, zasady sprawowania władzy rodzicielskiej oraz ochronę dobra dziecka.
 9. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 917)
 - wskazuje na konieczność ochrony zdrowia psychicznego, w tym dzieci i młodzieży, oraz prowadzenia działań profilaktycznych i wspierających.
 10. Akty prawa miejscowego Gminy Cieszków

- w szczególności uchwały Rady Gminy dotyczące polityki społecznej, programów profilaktycznych, strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz gminnych programów przeciwdziałania przemocy.

III. Diagnoza społeczna Gminy Cieszków

1. Charakterystyka gminy

Gmina Cieszków położona jest w północno-wschodniej części województwa dolnośląskiego, w powiecie milickim. Tworzy ją 18 miejscowości oraz kilka przysiółków, a jej powierzchnia wynosi ok. 100 km². Gminę zamieszkuje około 4600 mieszkańców, z czego znaczna część w samej miejscowości Cieszków. Układ osadniczy gminy charakteryzuje się rozproszeniem, co ma istotne znaczenie dla dostępności mieszkańców do usług publicznych, w tym pomocy społecznej, ochrony zdrowia czy placówek edukacyjnych.

Tabela nr 1. **Liczba rodzin korzystających z pomocy finansowej GOPS Cieszków**

Badany rok	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie
2023	107
2024	100

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie

2. Sytuacja demograficzna

Na przestrzeni ostatnich lat w gminie obserwuje się:

- stopniowy spadek liczby mieszkańców, związany z migracjami zarobkowymi do większych miast oraz za granicę,
- starzenie się populacji – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby dzieci i młodzieży,
- migracje czasowe rodziców (zwłaszcza do pracy za granicą), które często prowadzą do problemów wychowawczych i zwiększonej potrzeby wsparcia dla dzieci pozostających pod opieką dziadków lub dalszej rodziny

3. Sytuacja społeczno-ekonomiczna

Najczęstsze problemy społeczne, z jakimi borykają się mieszkańcy gminy, to:

- bezrobocie – choć w ostatnich latach jego skala zmalała, nadal jest jedną z głównych przyczyn korzystania z pomocy społecznej,
- ubóstwo i trudności finansowe – część rodzin ma ograniczone możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych,
- niepełnosprawność i choroby przewlekłe – znaczna liczba osób wymaga stałej opieki medycznej i wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,

- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – problem szczególnie widoczny w rodzinach wielodzietnych i niepełnych,
- przemoc domowa i uzależnienia – zjawiska, które generują konieczność podejmowania interwencji w ramach procedury „Niebieskiej Karty”.

Tabela nr 2. Powody przyznania pomocy finansowej i w naturze

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba rodzin
	rok 2023	rok 2024
Ubóstwo	10	6
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	2	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	11
Bezrobocie	48	40
Niepełnosprawność	46	43
Długotrwała lub ciężka choroba	9	9
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	6	3
w tym: rodziny niepełne	3	1
rodziny wielodzietne	3	1
Przemoc domowa	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0
Alkoholizm	0	0
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1
Zdarzenie losowe	0	3
Kłęska żywiołowa	0	0

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie

Wyżej wymienione dane nie sumują się, w rodzinach może występować jednocześnie kilka przyczyn ubiegania się o pomoc. Z analizy danych zawartych w tabeli można zauważyć, że w roku 2023 roku było 6 rodzin, w których występowała bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, a w roku 2024 liczba ta zmalała do 3 rodzin. Oprócz pomocy finansowej rodziny te wymagają wsparcia w formie pracy socjalnej. W roku 2023 zmalała ilość rodzin pobierających świadczenia finansowe z powodu ubóstwa z liczby rodzin 10 na liczbę rodzin 6. W opisywanym okresie zmalała też liczba rodzin pobierających świadczenia z powodu

bezrobocia (z liczby rodzin 48 na liczbę rodzin 40). Zależność ta świadczyć może o poprawie sytuacji finansowej rodzin z Gminy Cieszków. W 2023 roku głównym powodem przyznawania świadczeń było bezrobocie oraz niepełnosprawność. Kolejnymi najczęściej występującymi powodami udzielania pomocy były ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w prawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego lub długotrwała choroba.

Wśród osób ubiegających się o wsparcie w ramach ustawy o pomocy społecznej bezrobocie i niepełnosprawność pozostają jednym z głównych powodów.

Pod opieką Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie 2024 r. znajdowało się 107 rodzin w tym 307 osób. Liczba ta zmalała znacznie, porównując rok 2023, gdzie liczba rodzin objętych pomocą społeczną wynosiła 100 czyli 398 osób. Wynikać to może z poprawy sytuacji życiowej podopiecznych gminy Cieszków.

Tabela nr 4.

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta

	2023	2024
Liczba rodzin objętych asystenturą	7	6

Źródło: dane asystenta rodziny

Jak wynika z danych zawartych w tabeli, liczba rodzin wymagających wsparcia asystenta utrzymuje się na podobnym poziomie. Pracownicy socjalni na bieżąco monitorują sytuację rodzinną podopiecznych z Gminy Cieszków, by w razie potrzeby wesprzeć rodziny asystenturą.

W Gminie Cieszków występują złożone problemy społeczne, które w sposób pośredni lub bezpośredni rzutują na funkcjonowanie rodzin. Najbardziej niepokojące są patologie społeczne w tym przemoc czy alkoholizm. Skutkiem występujących patologii może być: agresja, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, brak poczucia stabilizacji i bezpieczeństwa.

4. Problemy opiekuńczo-wychowawcze

W części rodzin występują trudności w zapewnieniu dzieciom właściwych warunków rozwoju. Główne czynniki to:

- brak stabilności ekonomicznej,
- niskie kompetencje wychowawcze rodziców,
- problemy zdrowotne i uzależnienia,
- długotrwała emigracja zarobkowa jednego z rodziców,
- konflikty rodzinne i rozpad więzi emocjonalnych.

Konsekwencją tych trudności jest rosnąca liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, a także konieczność korzystania z pomocy psychologicznej, pedagogicznej czy socjalnej.

5. Zjawisko przemocy i uzależnień

W gminie odnotowuje się corocznie przypadki przemocy domowej, rejestrowane w ramach procedury „Niebieska Karta”. Zjawisko to jest szczególnie niebezpieczne ze względu na skutki psychiczne i emocjonalne dla dzieci, a także destabilizację całych rodzin.

Do najczęściej występujących problemów należą:

- przemoc psychiczna i ekonomiczna,
- nadużywanie alkoholu,
- sporadyczne przypadki uzależnienia od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych.

Tabela nr 5. Liczba założonych „Niebieskich Kart”

	2023	2024
Liczba założonych „Niebieskich Kart”	9	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie rejestru wpływu „Niebieskich Kart”

W 2023 roku do przewodniczącego Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 9 „Niebieskich Kart”

Z analizy danych wynika, że liczba założonych „Niebieskich Kart” w roku 2024 zmalała, w stosunku do roku poprzedniego. Świadczyć to może o wzroście świadomości społecznej na temat przemocy, członkowie rodzin chcą aby ich prawa były respektowane. Rodziny, gdzie występuje zjawisko przemocy mają obecnie szeroki wachlarz możliwych działań, aby poprawić swoją sytuację rodzinną.

Tabela nr 6. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny w Gminie Cieszków:

* Urząd Gminy Cieszków ul. Grunwaldzka 41, 56-330 Cieszków	Dowozy osób i dzieci niepełnosprawnych,
* Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie ul. Gen. Wł. Sikorskiego 45 56-330 Cieszków	Praca socjalna, pomoc finansowa, rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, aktywizacja społeczno-zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej, karta dużej rodziny, przyznawanie i wypłacanie stypendiów
* Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wsparcie psychologiczne, przygotowywanie i realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych wspierających wychowanie dzieci, młodzieży, organizacja wypoczynku letniego, poradnictwo psychologiczne, prawne, świetlice środowiskowe; Przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu.
* Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przy GOPS w Cieszkowie, 56-330 Cieszków, ul. Gen. Wł. Sikorskiego 45	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężeniu problemu przemocy,
* Placówki oświatowo - wychowawcze z terenu gminy Cieszków: * 2 szkoły podstawowe;	Działalność edukacyjno- wychowawcza, psychologiczno-edukacyjna, wsparcie

* 1 przedszkole; * 2 punkty przedszkolne;	pedagogiczne, psychologiczne dla rodziców i dzieci, realizacja programów edukacyjnych.
* Placówki służby zdrowia - NZOZ ESCULAP Wesołowski Piotr ul. Ogrodowa 1, 56-330 Cieszków - NZOZ CORDIALIS Szkatuła Jerzy ul. Gen.Wł. Sikorskiego, 56-330 Cieszków	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej
* Parafie z terenu gminy - Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny ul. Waryńskiego 7, 56-330 Cieszków - Parafia Rzymskokatolicka Św. Macieja Trzebicko25, 56-330 Cieszków - Rzymskokatolicka parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa Pakosławsko 45, 56-330 Cieszków	Działalność charytatywna, pomoc finansowa;

Źródło: opracowanie własne.

Wnioski z diagnozy

Analiza sytuacji społecznej w Gminie Cieszków prowadzi do wniosku, że:

- głównymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej są bezrobocie, ubóstwo i niepełnosprawność,
- nadal potrzebne jest intensywne wsparcie dla rodzin w zakresie kompetencji wychowawczych i opiekuńczych,
- występuje konieczność zwiększenia działań profilaktycznych wobec przemocy i uzależnień,
- istotnym wyzwaniem staje się opieka nad dziećmi pozostającymi bez stałej opieki rodziców z powodu migracji zarobkowej,
- rosnące potrzeby w zakresie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży wymagają rozwinięcia oferty pomocy psychologicznej i terapeutycznej na poziomie lokalnym.

IV. Zasoby gminy

Realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2026–2028 opiera się na zasobach lokalnych, zarówno instytucjonalnych, jak i środowiskowych. Ich współpraca stanowi fundament skutecznej pomocy rodzinom i dzieciom.

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie

- prowadzi pracę socjalną i udziela wsparcia finansowego oraz rzeczowego,
- organizuje dożywianie dzieci w szkołach,
- realizuje programy osłonowe i rządowe,
- prowadzi działania aktywizacyjne i wspierające osoby bezrobotne,

- zatrudnia asystenta rodziny wspierającego rodziny w kryzysie,
- monitoruje sytuację rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

2. Urząd Gminy Cieszków

- koordynuje działania w zakresie polityki społecznej,
- organizuje dowóz osób i dzieci niepełnosprawnych,
- wspiera inicjatywy lokalne na rzecz rodziny,
- współpracuje z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami w zakresie realizacji programów społecznych.

3. Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- realizuje programy profilaktyczne w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i uzależnieniom,
- organizuje zajęcia edukacyjne i warsztaty dla dzieci i młodzieży,
- finansuje dodatkowe formy wsparcia psychologicznego i terapeutycznego,
- współpracuje z placówkami oświatowymi oraz policją w zakresie rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami.

4. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

- koordynuje działania pomocowe wobec rodzin dotkniętych przemocą,
- prowadzi procedurę „Niebieskiej Karty”,
- współpracuje z policją, szkołami, placówkami zdrowia oraz organizacjami społecznymi,
- organizuje pomoc prawną, psychologiczną i socjalną dla ofiar przemocy.

5. Placówki oświatowe

Na terenie gminy funkcjonują:

- 2 szkoły podstawowe,
- 1 przedszkole oraz 2 punkty przedszkolne.

Placówki te realizują zadania wychowawcze, profilaktyczne i edukacyjne. Wspierają dzieci w procesie rozwoju, a rodziców w kształtowaniu umiejętności wychowawczych. Prowadzą współpracę z pedagogami, psychologami i innymi specjalistami.

6. Placówki ochrony zdrowia

Na terenie gminy działają niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej (NZOZ), które zapewniają mieszkańcom podstawową opiekę medyczną, a także opiekę specjalistyczną. Współpraca z tymi placówkami obejmuje m.in.:

- profilaktykę zdrowotną dzieci i młodzieży,
- wsparcie osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych,

- diagnozowanie i leczenie uzależnień.

7. Organizacje pozarządowe i środowiskowe

Na terenie gminy funkcjonują organizacje społeczne i stowarzyszenia, które prowadzą działalność na rzecz rodzin, dzieci i osób potrzebujących. Ich działania obejmują m.in.:

- organizację zajęć pozaszkolnych i prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie podwórkowej,
- działalność charytatywną,
- prowadzenie programów profilaktycznych i integracyjnych.

8. Parafie

Parafie działające na terenie gminy podejmują różnorodne inicjatywy wspierające lokalną społeczność, w tym:

- działalność charytatywną na rzecz osób ubogich i rodzin w kryzysie,
- organizację spotkań i wydarzeń o charakterze wychowawczym i integracyjnym,
- współpracę z instytucjami gminnymi w zakresie pomocy rodzinom.

9. Policja i kuratorzy sądowi

- wspierają działania profilaktyczne i interwencyjne,
- reagują na przypadki przemocy w rodzinie,
- uczestniczą w pracach Zespołu Interdyscyplinarnego,
- współpracują ze szkołami i GOPS w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych.
- Wnioski:

Gmina Cieszków dysponuje bogatymi zasobami instytucjonalnymi i środowiskowymi, które – przy odpowiedniej koordynacji – mogą skutecznie wspierać rodziny w kryzysie. Kluczowe znaczenie ma ścisła współpraca wszystkich podmiotów, wymiana informacji oraz rozwój sieci wsparcia lokalnego.

V. Cele i zadania programu

1. Cel główny programu

Tworzenie spójnego systemu wsparcia dla rodzin z terenu Gminy Cieszków, który zapewni im pomoc w przezwyciężaniu trudności opiekuńczo-wychowawczych, wzmocni ich funkcje społeczne i wychowawcze oraz umożliwi dzieciom harmonijny rozwój w środowisku rodzinnym.

2. Cele szczegółowe programu

1. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

- rozwijanie usług asystenta rodziny,
 - zapewnienie dostępu do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego,
 - prowadzenie pracy socjalnej i kontraktów socjalnych.
2. Zapobieganie umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej.
- wczesna identyfikacja rodzin zagrożonych kryzysem,
 - intensywne wsparcie rodzin poprzez asystenta i pracowników socjalnych,
 - współpraca ze szkołami i placówkami oświatowymi w celu monitorowania sytuacji dzieci.
3. Podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców i opiekunów.
- organizacja warsztatów i szkoleń z zakresu wychowania dzieci,
 - programy edukacyjne dotyczące prawidłowej komunikacji w rodzinie,
 - promocja pozytywnych wzorców rodzicielstwa.
4. Wzmacnianie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży.
- profilaktyka przemocy w rodzinie,
 - działania przeciwko uzależnieniom (alkohol, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, Internet),
 - monitoring sytuacji dzieci objętych pomocą społeczną i interwencją w sytuacjach zagrożenia.
5. Wspieranie aktywności społecznej rodzin.
- promowanie inicjatyw lokalnych,
 - rozwój wolontariatu rodzinnego,
 - integracja rodzin poprzez imprezy środowiskowe, festyny i zajęcia pozalekcyjne.
6. Podniesienie jakości życia rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.
- wspieranie rodzin w gospodarowaniu budżetem domowym,
 - organizacja pomocy rzeczowej i finansowej,
 - motywowanie do aktywności zawodowej i społecznej.
7. Rozwój systemu wsparcia psychicznego i zdrowotnego.
- zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy psychologicznej,
 - działania wspierające zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży,
 - współpraca z placówkami ochrony zdrowia w zakresie leczenia uzależnień i zaburzeń psychicznych.
8. Wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej.

- o doskonalenie współpracy GOPS, szkół, policji, służby zdrowia i sądu,
- o prowadzenie szkoleń i spotkań wymieniających doświadczenia,
- o wspólne opracowywanie procedur i strategii działania wobec rodzin w kryzysie.

3. Zadania programu

W ramach realizacji celów Programu przewiduje się następujące zadania:

- prowadzenie pracy socjalnej i wsparcia asystenta rodziny,
- zapewnienie rodzinom dostępu do pomocy specjalistycznej (psycholog, pedagog, prawnik, terapeuta),
- prowadzenie zajęć profilaktycznych dla dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach wychowawczych,
- prowadzenie kampanii społecznych promujących rodzinę i zdrowy styl życia,
- współfinansowanie pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych (w przypadku konieczności umieszczenia dziecka poza rodziną biologiczną),
- prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie radzenia sobie z przemocą, uzależnieniami i konfliktami rodzinnymi,
- organizacja grup wsparcia dla rodziców,
- monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem,
- organizacja wsparcia rzeczowego i finansowego dla rodzin w trudnej sytuacji materialnej,
- rozwijanie działań integracyjnych i środowiskowych (np. świetlice, zajęcia sportowe, koła zainteresowań).

VI. Harmonogram działań

Harmonogram realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Gminie Cieszków na lata 2026–2028 obejmuje zestawienie zadań, działań szczegółowych, terminów realizacji, podmiotów odpowiedzialnych oraz wskaźników osiągnięć.

Tabela nr 1. Działania profilaktyczne na rzecz rodziny

Lp.	Zadania	Działania szczegółowe	Termin realinacji	Realizatorzy	Wskaźniki
	Prowadzenie działalności profilaktycznej na rzecz rodziny	- udział w kampaniach, konferencjach i seminariach promujących wartość rodziny- organizacja programów edukacyjnych i warsztatów dla	2026-2028	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	- ilość plakatów, ulotek, - utworzenie zakładki na stronie internetowej, - ilość programów

		rodziców- prowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy			
--	--	--	--	--	--

Tabela nr 2. Wsparcie rodzin w kryzysie

Lp.	Zadania	Działania szczegółowe	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
	Udzielanie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności	- praca socjalna i kontrakty socjalne - wsparcie asystenta rodziny - udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej - dożywianie dzieci w szkołach - przyznawanie stypendiów szkolnych - organizacja grup wsparcia i warsztatów dla rodziców	2026-2028	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	- ilość porad udzielonych - ilość rodzin objętych pomocą finansową, rzeczową, - ilość dzieci dożywianych w szkołach, - ilość przyznanych stypendiów szkolnych, - ilość kontraktów socjalnych

Tabela nr 3. Współpraca instytucji

Lp.	Zadania	Działania szczegółowe	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
	Doskonalenie współpracy międzyinstytucjonalnej i podmiotami działającymi na rzecz dzieci i rodziny	- stała współpraca GOPS, szkół, policji, służby zdrowia, sądu i organizacji pozarządowych- - prowadzenie szkoleń i spotkań wymieniających doświadczenia- - opracowywanie i aktualizacja procedur pomocy rodzinom	2026-2028	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	-liczba spotkań, szkoleń, konferencji itp.

Tabela nr 4. Rozwój wsparcia specjalistycznego

Lp.	Zadania	Działania szczegółowe	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
	Zapewnienie rodzinom dostępu do pomocy specjalistycznej	- konsultacje psychologiczne, pedagogiczne i prawne - poradnictwo w zakresie zdrowia psychicznego - wsparcie terapeutyczne dla osób uzależnionych i współuzależnionych - rozwój oferty wsparcia dla dzieci i młodzieży	2026-2028	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	-

Tabela nr 5. Działania środowiskowe i integracyjne

Lp.	Zadania	Działania szczegółowe	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
	Wspieranie aktywności społecznej rodzin	- organizacja imprez środowiskowych, festynów, wydarzeń kulturalnych i sportowych - rozwój świetlic środowiskowych i kół zainteresowań - promocja wolontariatu rodzinnego	2026-2028	Wszystkie podmioty uczestniczące w realizacji Programu	-

Tabela Nr 5. Wykaz dzieci z terenu gminy umieszczonych w pieczy zastępczej oraz odpłatność za pobyt.

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	Kwota odpłatności
2023	9	71 619,60 zł
2024	10	84 996,93 zł

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie.

Zgodnie z ustawą o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za Życiem”, kobiety w ciąży, zwłaszcza z powikłaniami, kobiety, których dzieci nie przeżyły ciąży lub porodu, kobiety wychowujące

niepełnosprawne dziecko oraz członkowie ich rodzin mają prawo do skorzystania z pomocy i wsparcia asystenta rodziny. Jego rola polega na wspieraniu rodziny w procesie organizowania kompleksowej pomocy. Asystent rodziny koordynuje różnorodne usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego, umożliwiając przezwyciężenie trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka, rehabilitację społeczną i zawodową, a także ułatwiając dostęp do wsparcia psychologicznego oraz pomocy prawnej w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych. Asystent rodziny opracowuje wspólnie z rodziną katalog możliwego do uzyskania wsparcia oraz może występować w imieniu rodzin i na ich żądanie do instytucji na podstawie pisemnego upoważnienia.

Asystent rodziny zatrudniony w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Cieszkowie nie podejmował współpracy określonej na zasadach ustawy „Za życiem”, ponieważ nie było takich osób.

Kolejną formą wsparcia rodziny zgodnie z ustawą z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest prowadzenie placówki wsparcia dziennego. W latach ubiegłych działaniem na rzecz dzieci przeżywających trudności było prowadzenie placówki wsparcia dziennego w formie podwórkowej. Zgodnie z Zezwoleniem nr 1/2023 Wójta Gminy Cieszków, placówka prowadzona jest przez Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Dolnośląska Hufiec Powiatu Milickiego która funkcjonuje w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Cieszkowie. W placówce przebywa maksymalnie 15 dzieci.

VII. Odbiorcy programu

Program adresowany jest do mieszkańców Gminy Cieszków, którzy ze względu na swoją sytuację życiową wymagają wsparcia instytucjonalnego, społecznego i środowiskowego.

1. Rodziny

- rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- rodziny niepełne, w których jedno z rodziców samotnie wychowuje dziecko,
- rodziny wielodzietne, zmagające się z trudnościami finansowymi i wychowawczymi,
- rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym lub przewlekle chorym, wymagającym stałej opieki ,rodziny dotknięte problemem uzależnień (alkohol, narkotyki, inne substancje, hazard, uzależnienia behawioralne),
- rodziny zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym,

- rodziny doświadczające przemocy lub pozostające w sytuacji zagrożenia przemocą, objęte procedurą „Niebieskiej Karty”.

2. Dzieci i młodzież

- dzieci i młodzież pozbawione należytej opieki i wsparcia rodzicielskiego,
- dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, doświadczających zaniedbań, przemocy lub kryzysów,
- dzieci i młodzież zagrożone uzależnieniami i demoralizacją,
- dzieci i młodzież z trudnościami szkolnymi i wychowawczymi, wymagające dodatkowej pomocy pedagogicznej, psychologicznej i socjalnej.

3. Seniorzy w rodzinach wielopokoleniowych

- osoby starsze, które pełnią rolę opiekunów wnuków (np. w sytuacji migracji zarobkowej rodziców),
- seniorzy zagrożeni wykluczeniem społecznym, którzy wymagają wsparcia w pełnieniu ról rodzinnych.

4. Instytucje i służby

Program kierowany jest również do podmiotów współpracujących w zakresie wspierania rodziny i dziecka:

- szkół i placówek oświatowych,
- placówek ochrony zdrowia,
- policji i kuratorów sądowych,
- organizacji pozarządowych,
- parafii,
- Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ,
- Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- Wnioski:

Odbiorcami Programu są zarówno rodziny i dzieci wymagające bezpośredniego wsparcia, jak i instytucje, które współpracują w jego realizacji. Takie szerokie ujęcie pozwala na stworzenie sieci pomocy, w której każda rodzina w kryzysie może uzyskać kompleksową pomoc.

VIII. Przewidywane efekty realizacji programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Gminie Cieszków na lata 2026–2028 ma na celu osiągnięcie wymiernych efektów w obszarze poprawy funkcjonowania rodzin, jakości życia dzieci oraz wzmocnienia współpracy instytucjonalnej.

1. Efekty dla rodzin

- wzrost kompetencji wychowawczych rodziców – lepsze radzenie sobie z wychowaniem dzieci i rozwiązywaniem problemów rodzinnych,
- zwiększenie bezpieczeństwa dzieci poprzez ograniczenie zjawiska przemocy i zaniedbań,

- poprawa sytuacji materialnej rodzin dzięki pomocy finansowej, rzeczowej i doradztwu w zakresie gospodarowania budżetem,
- większa dostępność pomocy specjalistycznej – psychologicznej, pedagogicznej, prawnej i terapeutycznej,
- zmniejszenie liczby rodzin kierowanych do systemu pieczy zastępczej poprzez działania profilaktyczne i asystenturę rodziny.

2. Efekty dla dzieci i młodzieży

- poprawa warunków rozwoju emocjonalnego, społecznego i edukacyjnego,
- zwiększenie dostępności zajęć pozaszkolnych i integracyjnych,
- zmniejszenie skali uzależnień i zachowań ryzykownych,
- lepsze wyniki szkolne dzięki dodatkowej pomocy pedagogicznej i psychologicznej,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i stabilności emocjonalnej u dzieci wychowujących się w rodzinach wspieranych.

3. Efekty dla społeczności lokalnej

- wzrost świadomości społecznej w zakresie wartości rodziny, przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom,
- zwiększenie aktywności mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym gminy,
- ograniczenie zjawisk patologicznych (alkoholizm, przemoc, bezradność wychowawcza),
- rozwój lokalnych inicjatyw i wolontariatu rodzinnego,
- umocnienie więzi społecznych i wzrost integracji lokalnej.

4. Efekty instytucjonalne

- lepsza współpraca między instytucjami działającymi na rzecz dzieci i rodzin,
- efektywniejsze wykorzystanie lokalnych zasobów w obszarze pomocy społecznej i profilaktyki,
- zwiększenie skuteczności działań GOPS i Zespołu Interdyscyplinarnego,
- opracowanie i wdrożenie nowych procedur oraz standardów pomocy rodzinom,
- lepszy system monitoringu sytuacji rodzin i dzieci w kryzysie.

Podsumowanie:

Efektem realizacji programu będzie zwiększenie poczucia bezpieczeństwa i stabilności w rodzinach, poprawa jakości życia mieszkańców, ograniczenie zjawisk patologicznych oraz rozwój lokalnej współpracy instytucjonalnej.

IX. Realizatorzy programu

Skuteczna realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Gminie Cieszków na lata 2026–2028 wymaga współdziałania wielu instytucji, organizacji i środowisk lokalnych. Tylko ścisła współpraca pozwala na stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla dzieci i rodzin w kryzysie.

1. Koordynator programu

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie (GOPS)

- odpowiada za realizację zadań wynikających z programu,
- prowadzi monitoring i ewaluację działań,
- koordynuje współpracę z innymi instytucjami,
- zatrudnia asystenta rodziny i prowadzi pracę socjalną.

2. Współrealizatorzy programu

Urząd Gminy Cieszków

- wspiera finansowo realizację zadań,
- organizuje dowóz dzieci i osób niepełnosprawnych,
- koordynuje działania w ramach lokalnej polityki społecznej.
- Placówki oświatowe (szkoły podstawowe, przedszkole, punkty przedszkolne)
- realizują działania wychowawcze i profilaktyczne,
- wspierają dzieci w procesie edukacji,
- współpracują z rodzicami, pedagogami, psychologami i GOPS,
- uczestniczą w diagnozie sytuacji rodzin i dzieci.

Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- prowadzi profilaktykę uzależnień,
- realizuje programy edukacyjne i terapeutyczne,
- współpracuje z placówkami oświatowymi i GOPS w zakresie pomocy rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

- realizuje procedurę „Niebieskiej Karty”,
- wspiera ofiary przemocy domowej,
- koordynuje działania instytucji w przypadkach przemocy,
- podejmuje interwencje w sytuacjach kryzysowych.
- Placówki ochrony zdrowia (NZOZ-y, lekarze specjaliści)
- prowadzą działania profilaktyczne i diagnostyczne,
- wspierają rodziny w zakresie zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień,
- uczestniczą w działaniach profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży.

Policja i kuratorzy sądowi

- uczestniczą w interwencjach w przypadkach przemocy i zagrożeń,

- wspierają monitoring rodzin w kryzysie,
- współpracują z sądem rodzinnym w zakresie ochrony praw dziecka.

Parafie i organizacje pozarządowe

- prowadzą działalność charytatywną i integracyjną,
- wspierają rodziny w kryzysie poprzez pomoc materialną i duchową,
- organizują zajęcia edukacyjne, kulturalne i wychowawcze dla dzieci i młodzieży.

3. Partnerzy wspierający

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu – współpraca w zakresie pieczy zastępczej,
- Organizacje pozarządowe działające na rzecz dzieci, młodzieży i rodzin,
- Placówki kulturalne i sportowe na terenie gminy i powiatu.

Podsumowanie:

Realizacja programu jest zadaniem wieloinstytucjonalnym, wymagającym współdziałania samorządu, instytucji publicznych, organizacji społecznych oraz mieszkańców gminy. Najważniejszym koordynatorem działań pozostaje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie.

X. Źródła finansowania

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Gminie Cieszków na lata 2026–2028 będzie odbywać się w ramach dostępnych środków finansowych. Program nie tworzy nowych źródeł finansowania, ale opiera się na zasobach własnych gminy oraz środkach zewnętrznych.

1. Środki własne gminy

- środki budżetu gminy przeznaczone na zadania z zakresu pomocy społecznej,
- wydatki bieżące GOPS związane z pracą socjalną, pomocą finansową i rzeczową,
- finansowanie zatrudnienia asystenta rodziny,
- środki przeznaczone na realizację programów profilaktycznych i edukacyjnych.

2. Środki z budżetu państwa

- dotacje celowe na zadania zlecone gminie w zakresie pomocy społecznej,
- finansowanie części kosztów pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych,

3. Środki z powiatu

- wsparcie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Miliczu w zakresie pieczy zastępczej,

Podsumowanie:

Finansowanie programu będzie miało charakter mieszany – z przewagą środków własnych gminy oraz dotacji z budżetu państwa.

XI. Monitoring i ewaluacja

1. Monitoring programu

Monitoring realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej w Gminie Cieszków na lata 2026–2028 będzie prowadzony systematycznie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie.

Monitoring obejmuje:

- gromadzenie danych dotyczących liczby rodzin objętych wsparciem,
- analizę liczby dzieci korzystających z pomocy (finansowej, rzeczowej, psychologicznej),
- rejestrowanie interwencji w ramach procedury „Niebieskiej Karty”,
- monitorowanie działań asystenta rodziny i ich efektów,
- analizę współpracy międzyinstytucjonalnej,
- sprawozdawczość z realizacji zadań do Rady Gminy.

Monitoring będzie prowadzony w oparciu o roczne sprawozdania GOPS oraz informacje uzyskane od instytucji współrealizujących program.

2. Ewaluacja programu

Ewaluacja polega na ocenie skuteczności działań podejmowanych w ramach programu, w tym:

- stopnia osiągnięcia celów głównych i szczegółowych,
- efektywności podejmowanych działań w stosunku do poniesionych nakładów,
- wpływu programu na poprawę sytuacji rodzin i dzieci w gminie,
- oceny jakości współpracy instytucji zaangażowanych w realizację programu,
- analizy potrzeb mieszkańców i porównania ich z oferowanymi formami wsparcia.

Ewaluacja będzie prowadzona co roku oraz po zakończeniu okresu obowiązywania programu (w 2028 r.), a jej wyniki posłużą do opracowania kolejnego programu na lata 2029–2031.

3. Narzędzia ewaluacji

- analiza wskaźników ilościowych (liczba rodzin objętych pomocą, liczba dzieci w pieczy zastępczej, liczba „Niebieskich Kart”),
- analiza jakościowa (opinie rodzin, wywiady z pracownikami socjalnymi, konsultacje z instytucjami),
- raporty i sprawozdania roczne GOPS.

4. Wnioski

Systematyczny monitoring i ewaluacja zapewnią:

- możliwość bieżącej korekty działań,
- efektywniejsze wykorzystanie środków finansowych,
- dostosowanie programu do zmieniających się potrzeb rodzin i dzieci,
- podniesienie jakości wsparcia świadczonego przez instytucje gminne.

Niniejszy dokument został opracowany przez:
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Cieszkowie